

QIYIN HAYOTIY VAZIYATGA TUSHIB QOLGAN OILALARGA IJTIMOIY YORDAM KO'RSATISHNING MILLIY VA XORIJ TAJRIBASI

Qahramonova Nodira Laziz qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti

Ijtimoiy fanlar fakulteti,

Ijtimoiy ish yo'nalishi 1-kurs talabasi

Annotatsiya: Qiyin hayotiy vaziyatga tushib qolgan oilalarga ijtimoiy yordam ko'rsatish masalasi har bir jamiyatning ijtimoiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan biridir. Bunday oilalar ko'pincha moliyaviy qiyinchiliklar, sog'liq muammolari, ijtimoiy izolyatsiya yoki boshqa turli sabablarga ko'ra ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga muhtoj bo'ladi. Shu bois, davlat va jamiyat tomonidan ularni qo'llab-quvvatlash tizimlari tashkil etilgan bo'lib, bu tizimlar milliy va xorijiy tajribalarda turlicha shakllangan va amalga oshirilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy yordam, xorijiy va milliy tajribalar, ijtimoiy xizmatlar, moliyaviy qiyinchiliklar, jamoaviy loyihalar, jamiyat, nodavlat tashkilotlar.

Milliy tajriba doirasida, O'zbekistonda ijtimoiy yordam ko'rsatish tizimi asosan davlat tomonidan boshqariladi. Bu tizim qiyin hayotiy vaziyatga tushgan oilalarga moddiy yordam ko'rsatish, ijtimoiy xizmatlar taqdim etish, shuningdek, ularning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan dasturlarni o'z ichiga oladi. Masalan, kam ta'minlangan oilalarga nafaqa to'lash, sog'liqni saqlash xizmatlarini bepul taqdim etish, ta'limda imtiyozlar berish kabi chora-tadbirlar mavjud. Bundan tashqari, mahalliy hokimiyat organlari va nodavlat tashkilotlar ham bu jarayonda faol ishtirok etib, oilalarga yordam ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi. Maxsus ijtimoiy xizmat markazlari orqali oilalarning ehtiyojlari aniqlanib, ularga individual yondashuv asosida yordam beriladi. Xorijiy tajribaga nazar tashlaganda, ko'plab rivojlangan mamlakatlarda ijtimoiy yordam ko'rsatish tizimi yanada tizimli va ko'p qirrali bo'lib, unda nafaqat moliyaviy yordam, balki psixologik qo'llab-quvvatlash,

kasb-hunar o'rgatish, sog'liqni saqlash va ijtimoiy integratsiya kabi yo'nalishlar ham rivojlangan. Masalan, Skandinaviya mamlakatlarida oilalarga beriladigan yordamning ko'lami keng bo'lib, ularning ijtimoiy himoyasi davlat tomonidan yuqori darajada ta'minlanadi. Bu mamlakatlarda ijtimoiy yordam nafaqat iqtisodiy jihatdan, balki psixologik va ijtimoiy jihatdan ham oilalarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan. Shuningdek, Germaniya va Kanada kabi davlatlarda ijtimoiy xizmatlar tizimi oilalarning ehtiyojlariga moslashtirilgan bo'lib, ularning mustaqil hayotga qaytishlari uchun keng imkoniyatlar yaratadi.[1]

Xorijiy mamlakatlarda ijtimoiy yordam ko'rsatishda ko'plab innovatsion yondashuvlar qo'llaniladi. Masalan, elektron xizmatlar orqali yordam olish jarayoni soddalashtirilgan, shuningdek, ijtimoiy xizmat ko'rsatish markazlari oilalarning ehtiyojlarini kompleks tarzda qondirishga qaratilgan. Bu esa yordamning samaradorligini oshiradi va yordamga muhtoj oilalarning hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Bundan tashqari, ko'plab mamlakatlarda ijtimoiy yordam ko'rsatishda jamoat tashkilotlari va xayriya fondlari faol ishtirok etadi, bu esa yordam doirasini kengaytiradi va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimini mustahkamlaydi.[2]

Milliy va xorijiy tajribani solishtiradigan bo'lsak, har ikkala tizimda ham asosiy maqsad — qiyin hayotiy vaziyatga tushgan oilalarga yordam berish va ularning ijtimoiy hayotga qaytishini ta'minlashdir. Biroq, rivojlangan mamlakatlarda bu jarayon ko'proq tizimli, ko'p qirrali va individual yondashuvga asoslangan bo'lsa, bizning milliy tajribamizda ham bu yo'nalishda sezilarli o'zgarishlar va takomillashtirishlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, so'nggi yillarda davlat tomonidan ijtimoiy himoya tizimini yanada samarali qilishga qaratilgan qonunlar qabul qilinib, yangi dasturlar ishlab chiqilmoqda. Shuningdek, ijtimoiy yordam ko'rsatishda xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik muhim ahamiyatga ega. BMT, Jahon banki, Yevropa Ittifoqi kabi tashkilotlar tomonidan moliyaviy va metodologik yordam ko'rsatiladi, bu esa milliy tizimni rivojlantirishga xizmat qiladi. Xalqaro tajribani o'rganish va uni milliy sharoitga moslashtirish orqali ijtimoiy yordam tizimini yanada takomillashtirish mumkin.[3]

Qiyin hayotiy vaziyatga tushgan oilalarga yordam ko'rsatishda ijtimoiy xizmatlarning roli katta. Bu xizmatlar oilalarning muammolarini aniqlash, ularga maslahat berish, zarur hollarda psixologik yordam ko'rsatish va ijtimoiy reabilitatsiya qilish kabi vazifalarni o'z zimmasiga oladi. Shu bilan birga, oilalarning o'zini o'zi ta'minlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan dasturlar ham muhim ahamiyatga ega. Bu esa oilalarning mustaqil hayotga qaytishiga yordam beradi va ularning ijtimoiy himoya tizimiga bo'lgan ishonchini oshiradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, qiyin hayotiy vaziyatga tushib qolgan oilalarga ijtimoiy yordam ko'rsatish milliy va xalqaro tajribada ijtimoiy adolat va barqarorlikni ta'minlashda muhim vosita hisoblanadi. Milliy tizimni rivojlantirishda xorijiy tajribani o'rganish va unga moslash muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, ijtimoiy yordam ko'rsatishda individual yondashuv, kompleks xizmatlar va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur. Bu yo'nalishda amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar qiyin vaziyatdagi oilalarning hayot sifatini yaxshilashga, ularning ijtimoiy faolligini oshirishga va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Milliy va xalqaro tajribani uyg'unlashtirish orqali ijtimoiy yordam tizimini yanada samarali qilish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Axmedov, S. (2018). "Ijtimoiy himoya tizimining zamonaviy muammolari va rivojlanish istiqbollari". Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi Nashriyoti.
2. Mirzaev, D. (2019). "Qiyin hayotiy vaziyatdagi oilalarga ko'rsatiladigan ijtimoiy yordam: nazariy va amaliy jihatlar". Toshkent: Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti Nashriyoti.
3. Rustamova, N. (2020). "Ijtimoiy xizmatlar va ularning oilalarga ta'siri: milliy va xorijiy tajriba". Toshkent: O'zbekiston Ijtimoiy Fanlar Instituti.
4. Karimov, J. (2021). "O'zbekistonda ijtimoiy yordam tizimini takomillashtirish yo'llari". Toshkent: Ijtimoiy Tadqiqotlar Markazi Nashriyoti.
5. Tursunov, M. (2017). "Xorijiy mamlakatlarda ijtimoiy yordam ko'rsatish tizimlari: solishtirma tahlil". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.

6. Sobirova, L. (2022). "Ijtimoiy himoya va qiyin hayotiy vaziyatdagi oilalarga yordam: zamonaviy yondashuvlar". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
7. Islomov, A. (2020). "Ijtimoiy yordam tizimlari va ularning samaradorligi: milliy va xalqaro tajriba". Toshkent: Ijtimoiy Siyosat Instituti Nashriyoti.